

Din rätt till vård och omsorg en vägvisare för äldre

VEM KAN FÅ HJÄLP?

Socialtjänstlagen ger Dig rätt till hjälp i hemmet, äldreboende, dagverksamhet och annat bistånd om Du inte själv kan tillgodose Dina behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt.

RÄTT TILL BISTÅND?

För att få reda på om Du har rätt till bistånd måste Du ansöka hos kommunen. Socialnämnden ansvarar för att ansökan prövas, så kallad **biståndsbedömning**. Om kommunen kommer fram till att Du inte är berättigad till det Du ansökt om kan Du överklaga beslutet till domstol.

VART VÄNDER MAN SIG?

Hjälp i hemmet, plats i äldreboende och annan äldreomsorg ansöker Du om hos kommunen. Det gäller även färdtjänst. Be att få tala med en biståndsbedömare! Din läkare eller distriktssköterska bör kunna hjälpa till att förmedla kontakt.

Biståndsbedömarna arbetar på uppdrag av socialnämnden. De beslutar om och i vilken omfattning hjälp ska beviljas. Biståndsbedömare finns i alla kommuner även om de ibland kallas något annat, t.ex. hemtjänstassistent, biståndshandläggare eller enhetschef.

BISTÅNDSBEDÖMAREN PRÖVAR DIN ANSÖKAN

En ansökan om bistånd behöver inte vara skriftlig. Det räcker med att komma överens med en biståndsbedömare om tid och plats för ett möte. Du som har svårt att förstå svenska kan be att kommunen anlitar en tolk. Make, maka eller annan anhörig kan också vara ett stöd i mötet med biståndsbedömaren. Du bestämmer vilka som får delta.

Under mötet tar biståndsbedömaren reda på varför Du söker hjälp, vilka sysslor Du klarar av och vilka Du inte klarar av, hur Ditt sociala nätverk ser ut och i vilken mån anhöriga kan hjälpa till.

Biståndsbedömaren ska informera om vilka insatser kommunen eller andra aktörer som är godkända av kommunen har att erbjuda. Ibland kan det finnas flera möjliga lösningar. Hemtjänst kombinerad med dagverksamhet kan exempelvis vara ett alternativ till äldreboende. Biståndsbedömaren ska i största möjliga mån ta hänsyn till Dina önskemål.

RÄTTSSÄKER BISTÅNDSBEDÖMNING

Du har rätt att ställa krav på gott bemötande och rättssäker handläggning. Biståndsbedömaren ska vara noggrann, saklig och rättvis och bemöta Dig med respekt. Du har rätt att ge synpunkter på dokumentationen från utredningen innan biståndsbeslutet fattas. Beslutet ska enligt huvudregeln vara skriftligt och tydligt motiverat.

Om du får avslag på din ansökan ska du få information om hur beslutet kan överklagas till domstol.

MAN KAN ANSÖKA PÅ NYTT

Om Du anser att den hjälp kommunen beviljat inte längre räcker till kan Du ansöka om mer eller annan hjälp. Det finns ingen gräns för hur många gånger man kan söka bistånd.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

När Du fått ett biståndsbeslut har Du tre veckor på Dig att lämna in ett skriftligt överklagande till kommunens socialnämnd. Använd blanketten Du fått av biståndsbedömaren eller skriv på ett vanligt papper. Beslutsfattaren bedömer om det finns skäl att ändra beslutet. Om beslutet inte ändras på det sätt som Du begärt ska Din överklagan vidarebefordras av kommunen till länsrätten. Det är länsrätten som kommer att pröva ärendet. Blir Du inte nöjd med länsrättens dom finns möjlighet att gå vidare till kammarrätten och, i sista hand, till Regeringsrätten. I dessa båda instanser krävs s.k. prövningstillstånd. Det innebär att domstolen först tar ställning till om det finns tillräckliga skäl för att ta upp ett överklagande.

OLIKA UTFÖRARE MEN GEMENSAMMA REGLER

Det är bara kommunen som kan utreda och besluta om bistånd. Kooperativ, stiftelser och privata företag kan bedriva vård och omsorg på uppdrag av kommun och landsting. Tystnadsplikt, tillsyn och andra centrala bestämmelser påverkas inte av vem som bedriver verksamheten.

HUR MYCKET KOSTAR DET?

Hälso- och sjukvård och äldreomsorg är vanligen avgiftsbelagda. Hur mycket Du ska betala beror på var i landet Du bor. Även vad som ingår i avgiften varierar. Avgifter för vård och omsorg bestäms lokalt inom varje kommun och landsting, utifrån de ramar som staten satt upp. Lagen skyddar mot för höga avgifter.

MAXTAXA SKYDDAR MOT HÖGA AVGIFTER

Högekostnadsskyddet för kommunal vård och omsorg brukar kallas maxtaxan. Maxtaxan är den lagstadgade högsta månadsavgift som kommunerna får ta ut för hemtjänst, dagverksamhet och kommunal hälso- och sjukvård men i regel inte boende.

Avgiften som Du betalar är densamma oavsett vilken utförare Du väljer. Det blir alltså vare sig billigare eller dyrare om Du väljer kommunens hemtjänst eller en annan privat utförare som är godkänd av kommunen.

Så beräknar herr Andersson sin högsta avgift

Herr Andersson lever ensam på garantipension och låg ATP. Han bor i ett kommunalt äldreboende och får hemtjänst varje dag.

1. Avgiftsunderlag (inkomster)	Herr Andersson	Dina uppgifter
Ålderspension efter skatt	6 000	
Övriga inkomster (t.ex. bankränta)	0	
Bostadstillägg (BTP)	3 610	
Summa	9 610	
2. Förbehållsbelopp		
Hyra	4 500	_____
Minimibelopp	4 281	_____
Summa förbehållsbelopp	8 781	_____
3. Avgiftsutrymme (9 610 kr – 8 781 kr)	829 kr	_____

Herr Anderssons förbehållsbelopp är 8 781 kronor. Hans avgift kan därför aldrig bli högre än 829 kronor, dvs. avgiftsunderlaget minskat med boendekostnad, ett i lagen angivet minimibelopp. Kommunen bestämmer hur mycket av detta avgiftsutrymme som herr Andersson ska betala.

Enligt socialtjänstlagens regler om maxtaxa ska den enskilde alltid ha minst ett s.k. förbehållsbelopp kvar att leva på efter det att boendekostnad och ev. avgift är betald. För år **2009** är det **4 832 kr per månad** för ensamstående och **4 083 kr per månad** för makar.

För makar och sammanboende gäller att deras gemensamma avgiftsutrymmen slås ihop. I de fall båda har hjälp används detta vid beräkningen av avgiften. I de fall då endast den ena har hjälp med enbart personlig omvårdnad beräknas avgiften utifrån hälften av deras gemensamma avgiftsutrymmen. Om den som får hjälpen har den lägsta inkomsten räknas avgiften endast på det egna avgiftsutrymmet.

Avgift per månad

Nivå 1	En insats varannan vecka (motsvarar ca 1-5 timmar per månad). Avgiften är 279 kr + 25 % av avgiftsutrymmet. Dock högst 1 212 kr.
Nivå 2	En insats i veckan (motsvarar ca 6-10 timmar per månad). Avgiften är 391 kr + 30 % av avgiftsutrymmet.
Nivå 3	Två eller flera insatser i veckan (motsvarar ca 11-49 timmar per månad). Avgiften är 448 kr + 40 % av avgiftsutrymmet.
Nivå 4	50 timmar eller fler per månad. Avgiften är 504 kr + 45 % av avgiftsutrymmet.

LÅG PENSION – INGEN AVGIFT

Om Din ”högsta avgift” enligt beräkningen blir noll eller mindre betalar Du ingen avgift.